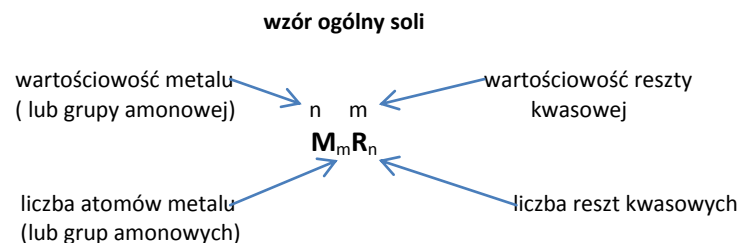

Temat: Budowa i otrzymywanie soli.

17. 04. 2020 r.

1. Budowa soli.

Sole to związki zbudowane z kationów metali (lub grup amonowych NH_4^+) oraz reszt kwasowych.

M – metal   **R** – reszta kwasowa

2. Nazwy soli – tworzy się od nazwy kwasu i dodaje się nazwę metalu (lub grupy amonowej) w dopełniaczu.

a) Sole kwasów beztlenowych mają końcówkę **-ek**.

- **sól kwasu chlorowodorowego HCl** - **chlorek** np. NaCl – chlorek sodu, CaCl_2 – chlorek wapnia, AlCl_3 – chlorek glinu, NH_4Cl – chlorek amonu
- **sól kwasu siarkowodorowego H_2S** – **siarczek** np. K_2S – siarczek potasu, MgS – siarczek magnezu, Fe_2S_3 – siarczek żelaza (III)

b) Sole kwasów tlenowych mają końcówkę **-an**.

- **sól kwasu siarkowego (VI) H_2SO_4** - **siarczan (VI)** np. Li_2SO_4 – siarczan (VI) litu, FeSO_4 – siarczan (VI) żelaza(II), $\text{Fe}_2(\text{SO}_4)_3$ – siarczan (VI) żelaza (III)
- **sól kwasu siarkowego (IV) H_2SO_3** – **siarczan (IV)** np. Na_2SO_3 – siarczan (IV) sodu, BaSO_3 – siarczan (IV) baru,
- **sól kwasu azotowego (V) HNO_3** - **azotan (V)** np.. KNO_3 – azotan (V) potasu, $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$ - azotan (V) ołowiu (II)
- **sól kwasu azotowego (III) HNO_2** – **azotan (III)** np. AgNO_2 – azotan (III) srebra, $\text{Fe}(\text{NO}_2)_3$ – azotan (III) żelaza (III)
- **sól kwasu fosforowego (V) H_3PO_4** – **fosforan (V)** np. K_3PO_4 – fosforan (V) potasu, $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ – fosforan (V) wapnia, AlPO_4 – fosforan (V) glinu
- **sól kwasu węglowego H_2CO_3** – **węglan** np. Na_2CO_3 – węglan sodu, CaCO_3 – węglan wapnia,

3. Ustalanie wzoru soli na podstawie jej nazwy.

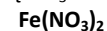
Np. nazwa soli **azotan (V) żelaza (II)**

- zaczynamy od zapisania symbolu żelaza i reszty kwasowej Fe NO_3

- zapisujemy nad symbolem metalu i reszty kwasowej ich wartościowości. Wiemy, że żelazo w tej soli jest dwuwartościowe (bo było to podane w nawiasie w nazwie soli), natomiast reszta kwasowa NO_3 jest jednowartościowa. Wartościowość reszty kwasowej określa liczba atomów wodoru we wzorze kwasu – wzór kwasu azotowego (V) to HNO_3 – kwas ten zawiera jeden atom wodoru, czyli reszta NO_3 jest jednowartościowa

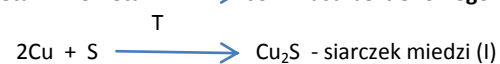
- ustalamy prawidłowy wzór („na krzyż”, 1 nie zapisujemy we wzorze), czyli w tej soli znajduje się jeden atom żelaza i dwie reszty kwasowe. Dlatego resztę kwasową NO_3 bierzemy w nawias i zapisujemy za nawiasem u dołu 2.

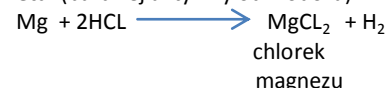
4. Wzory strukturalne soli – podręcznik Rys. 19.1, str. 196.

5. Metody otrzymywania soli.

I. metal + niemetal $\longrightarrow$ sól kwasu beztlenowego

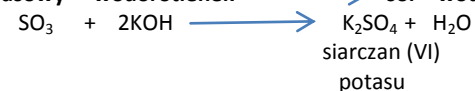
II. metal (bardziej aktywny od wodoru) + kwas $\longrightarrow$ sól + wodór

III. tlenek zasadowy + kwas $\longrightarrow$ sól + woda

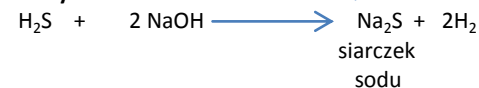
IV. tlenek kwasowy + wodorotlenek $\longrightarrow$ sól + woda

V. wodorek zasadowy + kwas $\longrightarrow$ sól + wodór

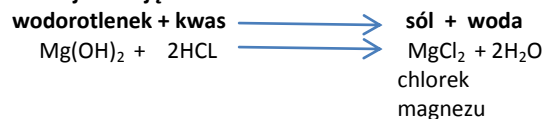
VI. wodorek kwasowy + wodorotlenek $\longrightarrow$ sól + wodór

VII. tlenek kwasowy + tlenek zasadowy $\longrightarrow$ sól kwasu tlenowego

VIII. reakcja zobojętniania

KARTA PRACY: 17.04. 2020r.

Budowa i otrzymywanie soli.   Nazwisko i imię .....

Zadanie 1 (6 pkt.)

Uzupełnij tabelę.

Nazwa kwasu	Wzór kwasu	Wartościowość reszty kwasowej	Nazwa soli
Kwas siarkowy (VI)		II	siarczan (VI)
Kwas siarkowy (IV)	H_2SO_3		
Kwas azotowy (V)		I	azotan (V)
Kwas fosforowy (V)	H_3PO_4		
Kwas węglowy	H_2CO_3		
Kwas chlorowodorowy	HCl		
Kwas siarkowodorowy	H_2S		

Zadanie 2 (2 pkt.)

Spośród podanych niżej związków wypisz wzory soli i podaj ich nazwy.

KH, H_2O , $AlPO_4$, CaO, NaOH, K_2SO_3 , HBr

Zadanie 3 (2 pkt.)

Narysuj wzory strukturalne podanych soli.:

$FeCl_2$

Na_2CO_3

Zadanie 4 (3 pkt.)

Napisz równania reakcji otrzymywania chlorku sodu NaCl trzema wybranymi metodami.

- .....
- .....
- .....

Zadanie 5 (4 pkt.)

Ustal wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazwy.

- węglan potasu .....
- bromek wapnia .....
- siarczan (VI) niklu (II) .....
- azotan (V) wapnia .....

Zadanie domowe

Podaj nazwy soli: (3 pkt.)

$FeCl_3$ .....

$Ba(NO_3)_2$ .....

$MnCO_3$ .....

Utrwalić wiadomości dotyczące budowy, nazewnictwa i otrzymywania soli. Przepisać do zeszytu temat i notatkę (albo wkleić notatkę) oraz kartę pracy. Efekty swojej pracy przesłać do 22 kwietnia na adres bozena.stopa@wp.pl.

Na podstawie odesłanych kart pracy wpisuję obecność na lekcji i wystawiam oceny za rozwiązane zadania.